

Het artikel van de heer Hoogeveen over de Hoornse architect T. C. van der Sterr en de vragen van de heer P. M. Kernkamp over Hoornse familieleden in de 19e eeuw (Kwartaalblad Oud Hoorn september 1990) raken direct aan een onderzoek dat ik verricht naar 'het Park'. Van der Sterr maakte in december 1889 een plan voor de verbouw van het voorste gedeelte van het complex in opdracht van 'de Parkvereniging', waarvan J. H. B. Kernkamp toen President was. Deze Parkvereniging heeft een notulenboek bijgehouden, waarin in 1957 een Hoornse journalist (J. Groot?) citeert in een column 'notulen' in het Dagblad voor West-Friesland. Ik vermoed, dat ook Joh. M. Ridderikhof het heeft gebruikt voor een artikel over de Parkzaal in het Noordhollands Dagblad van 12 mei 1967. De oud-directeur van schouwburg 'Het Park', Klaas Veer, heeft dit notulenboek in zijn bezit gehad. Hij heeft het uitgeleend, maar weet niet meer aan wie. Wellicht weet een van de lezers van het kwartaalblad van Oud Hoorn het. Ook voor andere gegevens over het Parkcomplex, waarvan de ingang aan het Achterom (51/53) was (met een uitgang via de Parktuin aan de Westerdijk) houd ik mij van harte aanbevolen. Het onderstaande is een beknopte weergave over de eigendoms- en beheerssituatie in de 19e eeuw, die de basis vormt voor een uitgebreidere publicatie.

A. van Zoonen, Drieboomlaan 292, 1624 BV Hoorn. Tel. 02290 - 15004.

I. Lodewijk Dankelman

Op 15 februari 1807 wordt in de Achterstraat in Hoorn Lodewijk Dankelman geboren. Hij wordt hovenier. Op 16 februari 1835 trouwt hij met Anna Maria Strengman, dochter van de stadsbode Daniel Strengman. Zij vestigen zich op de Westerdijk. Uit de akten van geboorte en overlijden van hun kinderen Daniel, Anthonia Wilhelmina en Rudolf blijkt, dat Dankelman in 1838 naar het Achterom is verhuisd. In 1839 is hij ook geen tuinman/hovenier meer. Hij is nu: **koffijhuishouder**. 24 mei 1839 is hij bekeurd 'wegens overtreding van de rijkswet op het gedestilleerd'. Ik veronderstel dat hij op 1 januari 1839 (of daaromtrent) zijn koffiehuis aan het Achterom is begonnen.

Op 6 januari 1841 kopen hij en zijn vrouw ten overstaan van notaris Lippits van Daniel Strengman (schoonvader/vader) 'de navolgende onroerende goederen': Huis-grond (Achterom B998); Stal-grond (Achterom B999); Huis-grond (Achterom B1000); Huis-tuin (Westerdijk B1027); Koepel-tuin (Westerdijk B1028). Voorts krijgt hij besluit van B. en W. van 13 mei 1845 in erfpacht 'een stuk gronds groot 6 roeden, 10 ellen, belend (-belendend) ten Westen de Westerdijk, ten Zuden de Geldersche Steeg, ten Oosten erf en perceel stadsgrond, ten Noorden Lodewijk Dankelman, kadastraal bekend als sectie B 1353, voor eene gulden. Hij wordt eigenaar van de percelen aan de Sliep (ook wel Sliep-, Scharen- en Messensteeg) B1007, B1008, B1009, B1010, B1011. Met B. en W. voert hij correspondentie over melioratie en amovatie (verbouw en sloop) van deze percelen en van Achterom B999 (wijk 4, no. 193), waarvan de gevel in bouwvallige staat verkeert. Hoogtepunt in die briefwisseling is zijn vraag (verwoord in een stuk van B. en W. aan de Raad van 17 november 1851) om de **kolfbaan**, die hij laat bouwen met riet te mogen bedekken. Met het oog op brandgevaar wijst de raad - na ampele discussie - op grond van de bestaande stedelijke verordening zijn verzoek op 25 november 1851 af. Op 1 en 8 april 1852 discussieert de raad weer over de bouw van Dankelman: hij heeft zijn kolfbaan, die nu klaar is, **toch met riet laten bedekken**. De meerderheid van de Raad verleent hem uitstel voor drie jaar om verandering aan te brengen. In

die tijd mag hij in de tuin geen vuurwerk afsteken. (Als T. C. van der Sterr in 1889 zijn plannen voorlegt, blijkt de kolfbaan nog steeds met riet bedekt te zijn!)

In een advertentie in de 'Hoornsche Courant van Dinsdag 8 Junij 1852' komt dan voor het eerst de naam 'het Park' voor, als volgt: 'SOIREE MUSICALE, op Donderdag den 17 Junij eerstkomende in **het Park van den heer Dankelman** te Hoorn door de leden van de Liedertafel Sappho en van het Muziekgezelschap Harmonie'.

In een kernisbericht in de krant van zaterdag 31 juli 1852 lezen we de kop: 'PARK BIJ DEN HEER DANKELMAN'. In het artikel wordt lovend gesproken over dit gehele ontspanningscomplex, met name wordt de nieuw gebouwde grote zaal (d.i. de kolfbaan, VZ) geroemd.

Twintig jaar voert Dankelman er het bewind. Op 19 maart 1872 brengt notaris Lippits gebouwen en tuinen in op een openbare verkoping. Het geheel wordt als volgt omschreven:

'Het alom bekend, zeer gerenommeerd, welingerigt en goed onderhouden Ultspannings-Etablissement, genaamd 'Het Park', met zeer fraai aangelegde tuinen, Asphalt-Kolfbaan, muziektent met gegalvaniseerd ijzer overdekte warande, woonhuis, Slijterij en vier pakhuizen, alles bij- en aan elkaar staande en gelegen aan het Achterom te Hoorn en bij het Kadaster der Gemeente bekend als volgt (nummerwijziging t.o.v. 1841, VZ):

Sectie B1662, kegelhuisje en tuin, groot 28 ca.,

Sectie B1488, huis en kolfbaan, groot 84 ca.,

Sectie B1844, koffijkamer en tuin, groot 13 aren en 34 ca.,

Sectie B1402, pakhuis en erf, groot 3 aren en 9 ca.,

Sectie B1847, erfpacht tuin, groot 3 aren en 75 ca., waarvan de grond in eigendom toebehoort aan de gemeente Hoorn.

Uit een in een van de artikelen opgenomen inventaris blijkt welke investeringen gedaan zijn, om op een verantwoorde wijze muziek- en toneeluitvoeringen plaats te laten vinden. Het complex wordt niet verkocht. Het wordt opgehouden voor f 12.000,-.

Twee maanden later slaagt Dankelman erin (hoe, is nog niet bekend, VZ) 11 mannen als gegadigden te vinden, die met de exploitatie in zee gaan (Notaris Lippits, 28 mei 1872). De HC van 2 juni 1872 bericht uitvoerig over de wisseling van eigenaar en schrijft o.m.: 'Met den 1sten dezer maand heeft de heer Dankelman afscheid genomen van de zoo vele jaren door hem gedreven zaak, genaamd **'het Park'**. Gaat hij voortaan een rustiger, kalmer leven leiden, dan durven wij dat eene welverdiende rust noemen na jarenlang arbeidens in een zaak door hem tot eene schoone hoogte opgevoerd'.

II. De 'Parkvereniging' als Maatschap

Uit een acte, verleden voor notaris Donker te Benningbroek op 17 december 1851, blijkt dat de 11 kopers op 28 mei 1872 een Maatschap hebben gevormd, die het Park gaat exploiteren onder de naam: **'Parkvereniging'**. De deelhebbers in de Maatschap zijn: Pieter Jacob Boon (logementhouder), Josephus Joannes Aghina (medicinae doctor, {schoonzoon van Dankelman}), Anton Gerhard Renssen (lid van de gemeenteraad), Jan Hendrik Westenburger (koopman), Gerardus van Nisius (koopman en grutter), Pieter Best (koopman), allen te Hoorn, Jan Breebaart Klaaszoon en Jan Kooiman (landmannen te Winkel), Jan Tool en Dirk Tool (aannemers te Wognum) en Jan Hulleman (koopman te Twisk). De zes uit Hoorn nemen deel voor de helft, de andere vijf kopen de wederhelft. Zij presenteren zich in een advertentie in de H. C. van 2 juni 1872 als 'Parkvereniging', die ondertekent met 'De Directie'. Noch van de toen in het leven geroepen Maatschap